

kan være til Stede hos de interesserede, saa tabes i Grunden hele Nyttens af Fællesarbejdet. Men dertil kommer jo ogsaa en anden Ting, og det er den, at der jo bag ved dette staar den mere føretlige Anstuelse. Thi Lovforslaget er jo vel udarbejdet med disse tre Lande for Øje, men hunder jo dog i den mere universelle Sørret, og der maa vi jo ikke glemme, at vi her netop bevæge os paa et Gebet, hvor der er noget langt mere internationalt end ved andre Grene af Lovgivning. Vi bevæge os paa et Gebet, hvor lange Tidens Samkvem mellem Nationerne har udviklet et vist Fællesskab i Grundsætningerne. Det ses altsaa, at der bag ved dette Lovforslag staar en vis almindelig europæisk føretlig Anstuelse. Det er jo ingenslunde at betragte som et Lovforslag, der falder ned her med en Del mere eller mindre vilkaarlige Forstrifter, men det er jo i Virkeligheden kun en Tillempling af den omtrent overalt i Europa anerkendte Sørret. Derfor forekommer det ogsaa mig, at Loven ikke vil udkræve nogen saa særdeles lang Overvejelse. Naturligvis følger det af sig selv, at den bør omhyggelig gennemgaaes og overvejes; men det forekommer mig, at der ikke er nogen Nødvendighed for at drage denne Sag ud fra Samling til Samling, og i den Henseende behøver jeg jo kun at minde om, hvad den svenske Rigsdag har gjort. Den har jo vist, at dette Arbejde kunde tilendebringes i en Samling, og at man endda kunde saa foretaget de Forandringer i Lovforslaget, som man mente vare nødvendige. Og i den svenske Rigsdag er jo endda, som vi vide, begge Kamre betydelig talrigere end i den danske, saa for saa vidt skulde man snarere tro, at den maatte arbejde tungere og langsommere, end vi gøre. Men det forekommer mig, at det Eksempel, som vistnok vil blive efterfulgt ogsaa i Norge, viser, at det lader sig gøre, og det forekommer ogsaa mig, at der for den danske Rigsdag kunde være Anledning til at godtgøre for Verden, at den ikke i Arbejdsdygtighed staar tilbage for de to andre Landes Repræsentation. Jeg tror i det hele taget, at der ved Love, og navnlig Love af denne Art, der altsaa hvile paa en mere universel Bund, ikke er vundet saa overmaade meget ved at lade Sagen træffe længe ud, og jeg tror ikke, at der vil vindes overmaade meget ved at vente paa Meningsstilkendegivelser fra de interesserede, altsaa i dette Tilfælde nærmest fra de handlendes og de sáfarendes Side. Det er nemlig vistnok en meget lang Erfaring, at den Slags Kritik og den Slags Betragtninger over, hvorledes det burde

have været gjort, komme altid bagefter, og om ogsaa man lader en Sag ligge nok saa længe, lader den vandre fra Sæssion til Sæssion, kan man være aldeles overbevist om, at man slipper ikke for den bag efter følgende Kritik, men at der fremkommer Masser af Indsigelser og Bemærkninger, om hvilke det med Føje kan siges: hvorfor kom I ikke i Tide med det? I den Henseende fremhøder netop den Lov, som det erede Medlem for Københavns 7de Valgkrets (E. Hage) forleden nævnte, et meget prægnant Eksempel. Han nævnte nemlig Fjrmaloven. Denne Lov laa jo flere Aar i Rigsdagen, men alligevel hørte man ikke noget fra vedkommende interesserede Ptes om Loven, før den var kommen ud. Saa fremkom der ganske vist paa forstellige Punkter Indsigelser mod den, men jeg vil for Resten bemærke, at disse Indsigelser mod Loven ere efter min Mening ugrundede. Det er ganske vist, at Fjrmaloven medførte en for mange vanstelig Overgang fra det ældre System til det ny, men det System, som Fjrmaloven gennemførte, tror jeg var det rigtige, og jeg nærer heller ikke Spor af Tvivl om, at den Bevidsthed har nu mere og mere gjort sig gældende og arbejdet sig frem hos de vedkommende, efterhaanden som de have forstaaet Loven rigtig — og det var jo det allerførste, at man ikke forstod den rigtig — og efter at man har været nødt til at lempe sig efter den, at det i Grunden er det rigtige System, som er flaaet fast i denne Lov. Og et andet meget betegnende Eksempel paa, hvor lidt man kan vente, at Folk, om jeg maa udtrykke mig saa, i Tide komme med deres Indvendinger mod Lovforslagene, har jeg oplevet med Hensyn til Helligdagsloven, som blev vedtagen i forrige Samling; thi det vide vi alle, at den var vist næsten en halv Snes Aar her, men alligevel kom der jo, efter at Loven var udkommen, væltende Indsigelser mod Loven baade fra den ene og den anden Side, og der skete mangfoldige Henvendelser til mig i den Retning. Jeg svarede naturligvis: men, Herregud, hvorfor have I ikke sagt det i Tide, nu er det bagefter. Sa, dertil kunde man ikke give mig andet Svar, end at det er nu en Gang saa, at man ikke har Initiativ. Om det er en særlig dansk Egenstaaelse, skal jeg ikke kunne sige — men Faktum er, at man ikke har alvorlig og grundig tænkt over og sat sig ind i saadanne Ting, førend de virkelig gælde og ere aktuelle. Derfor tror jeg, at der i Almindelighed ikke vil vindes saa overordentlig stort ved at lade en saadan Sag ligge, og jeg